

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1941.

Första kammaren.

Nr 23.

Torsdagen den 17 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Domö* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 191, angående åtgärder för utjämning av marknadspriserna å vissa förnödenheter m. m.;

nr 193, angående anslag till statliga åtgärder för tryggande av vedproduktionen m. m.;

nr 195, angående bidrag till kristidsnämndernas verksamhet; samt

nr 196, angående försäljning av kronolägenheten Knopången eller Bränninge nr 1 i Allhelgona socken av Östergötlands län.

Herr statsrådet *Westman* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 194, angående anslag till fångvårdsstaten m. m.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av jordbruksutskottet i dess memorial nr 14 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning och med avslag å motionerna I: 2 och II: 3, likalydande, samt I: 16 och II: 29, likalydande, till Bidrag till jordbrukarungdomens förbund för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 65,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej har riksdagen i likhet med andra kammaren, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 2 och II: 3 ävensom I: 16 och II: 29, till Bidrag till jordbrukarungdomens förbund för budgetåret 1941/42 anvisat ett anslag av 85,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställdes omröstningen medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 70;

Nej — 70.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 298, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 90 ja och 122 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 160 ja

Första kammarens protokoll 1941. Nr 23.

och 192 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 67 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, må till Privatläroverk: Bidrag till Höglandsskolan i Stockholm för budgetåret 1941/42 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 5,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställdes omröstning medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 91;

Nej — 49.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 299, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 69 ja och 146 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 160 ja och 195 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 158, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar i lagen den 12 april 1935 (nr 105) om bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootilag);

nr 159, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar;

nr 160, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av avkastningen av statens hästavelsfond; samt

nr 161, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för bidrag till jorddelningsförrättningar m. m.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 191 och 193—196.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 205, av herr *Löfvander* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till folkskoleväsendet m. m.;

nr 206, av herr *Sjödahl* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.;

nr 207, av herr *Sjödahl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.;

nr 208, av friherre *Beck-Friis* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.;

nr 209, av herr *Wistrand*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.;

nr 210, av herr *Holmström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.;

nr 211, av herrar *Ekströmer* och *Mannerskantz*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.;

nr 212, av herr *Anderson, Axel Ivar*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.;

nr 213, av herr *Anderson, Axel Ivar*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.;

nr 214, av herr *Nilsson, Bernhard*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.;

nr 215, av herr *Sandström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.; samt

nr 216, av herrar *Nordenson* och *Sylvan*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag ävensom protokollen för den 29 och den 31 nästlidne mars samt den 1, 2 och 3 innevarande månad.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 4.19 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 19 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 197, angående viss ändring av villkoren för statsbidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka; och

nr 198, angående anslag till särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1941/42 under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1941/42 under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till eklelesiastikdepartementet;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1941/42 under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till folkhushållningsdepartementet;

nr 167, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om kapitalinvesteringsanslag å riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad avser eklelesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 168, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löneklassplacering för vissa lärare;

nr 169, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en personlig professur vid tekniska högskolan i Stockholm för professorn E. H. W. Weibull;

nr 170, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till vägunderhållet på landet m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 171, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående elektrifiering av banorna Hälsingborg—Hässlholm, Hälsingborg—Eslöv, Sundsvall—Ånge och Gävle—Ockelbo;

nr 172, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsförvärv av Karlskrona—Växjö m. fl. järnvägar;

nr 173, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv av Kalmar—Torsås järnväg jämte i ämnet väckta motioner;

nr 174, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärvande av Ystad—Eslövs m. fl. järnvägar;

nr 175, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vägskatteutjämningsbidrag;

nr 176, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överskridande av viss delpost i den för länsstyrelserna fastställda avlöningsstaten för budgetåret 1940/41; samt

nr 177, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till överståthållarämbetet för budgetåret 1941/42.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 162, i anledning av framställningar angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring;

nr 163, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 124 angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;

nr 164, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 144 angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;

nr 165, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer; samt

nr 166, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillämpning i vissa fall av familjepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor å lärare vid dylik skola, som förflyttas till befattning såsom folkskollärare.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 191, angående åtgärder för utjämning av marknadspriserna å vissa förnödenheter m. m.;

nr 193, angående anslag till statliga åtgärder för tryggande av vedproduktionen m. m.;

nr 194, angående anslag till fångvårdsstaten m. m.; samt

nr 195, angående bidrag till kristidsnämndernas verksamhet.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 196, angående försäljning av kronolägenheten Knopängen eller Bränninge nr 1 i Allhelgona socken av Östergötlands län.

Föredrogs och hänvisade till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 205, av herr *Löfvander* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till folkskoleväsendet m. m.;

nr 206, av herr *Sjödahl* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.; samt

nr 207, av herr *Sjödahl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 208, av friherre *Beck-Friis* m. fl.,

nr 209, av herr *Wistrand*,

nr 210, av herr *Holmström*,

nr 211, av herrar *Ekströmer* och *Mannerskantz*,

nr 212, av herr *Anderson*, *Axel Ivar*,

nr 213, av herr *Anderson*, *Axel Ivar*.

nr 214, av herr *Nilsson*, *Bernhard*, m. fl.

nr 215, av herr *Sandström* m. fl., samt
nr 216, av herrar *Nordenson* och *Sylvan*,
alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om
krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner
nr 197 och 198.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 217, av herr *Norman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.;

nr 218, av herr *Carlström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier
m. m.; samt

nr 219, av herr *Björck* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
vissa anslag till folkskoleväsendet m. m.

*Interpellation
om skatte-
lindring i
samband med
beredskaps-
tjänstgöring.*

Herr **Ohlin** erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag anhåller
om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdeparte-
mentet få rikta följande interpellation:

Förbereder regeringen åtgärder av skatteteknisk art till utjämning av de
ekonomiska bördor, som försvarsberedskapen pålagt å ena sidan de till bered-
skapstjänstgöring inkallade, å andra sidan övriga medborgare?

Vikten av att icke de ekonomiska bördor som försvarsberedskapen pålägger
svenska folket alltför ojämnt fördelas olika medborgargrupper emellan, så att
en känsla av orättvis behandling uppkommer bland de inkallade, är uppenbar
och allmänt erkänd. Statsmakterna ha också genom en lång rad beslut sökt lind-
ra de svårigheter, som den militära tjänstgöringen eljest skulle kunna föran-
leda. Krigsfamiljebidragen utgå numera med mycket stora belopp, troligen
överstigande ett tiotal milj. kr. i månaden. Detta motsvarar bortåt hälften av
hela försvarsväsendets lönestat. Även värnpliktslånen torde i många fall hava
varit till betydande gagn, även om de icke kunnat utlämnas i den utsträckning
som man på vissa håll synes ha väntat. Bestämmelserna rörande indrivning av
utskylder, utmätning m. m. hava även de bidragit till att undanröja väsentliga
friktionsanledningar. Detsamma gäller bestämmelserna om förbud mot avskedan-
de av inkallad. Frågan om åtgärder till förhindrande av att inkallad kommer
i sämre ställning vid befördran eller lönetursuppflyttning än de icke inkallade
har på senaste tiden upptagits till allvarlig behandling efter hemställan från
överbefälhavaren. När denna fråga restes i en motion, som vid 1940 års lag-
tima riksdag frambars i andra kammaren av herr *Österström* och i första
kammaren av mig själv, ansåg riksdagen att särskilda åtgärder icke voro av
nöden. Detta var som utvecklingen visat en alltför optimistisk ståndpunkt.
Man kan hoppas att nu äntligen erforderliga bestämmelser eller anvisningar
skola komma att utfärdas.

Allt detta är gott och väl men knappast tillräckligt. Den inkallade, som ef-
ter en lång beredskapstjänstgöring återvänder till sin civila sysselsättning i
många fall med ökade skulder eller med minskade inkomster, har svårt att för-
stå att han skall erlagga samma värnskatt som den, vilken helt undgått be-
redskapstjänsten och kunnat i lugn och ro bedriva sin ordinarie förvärvsverk-
samhet. Det förefaller den inkallade som om han, om uttrycket tillåtes, har
fullgjort sin värnskatt in natura. Gällande bestämmelser om befrielse från

Interpellation om skattelindring i samband med beredskapstjänstgöring.

(Forts.)

eller reduktion av värnskatt torde endast i ett begränsat antal fall hava åstadkommit en lindring av bördan för de inkallade. Enligt min mening vore det rimligt att mera allmänt en viss avkortning av värnskatten, eventuellt även av andra skatter, medgäves. Denna avkortning kunde lämpligen ställas i relation till längden av den beredskapstjänst som vederbörande fullgjort. Dock skulle skattereduktion allenast äga rum under förutsättning att hans inkomst genom denna tjänstgöring nedgått.

Det torde också förtjäna att övervägas, huruvida icke personer i värnpliktsåldern, som blivit befriade från tjänstgöring och som i många fall kommit i åtnjutande av högre inkomster än före kriget — delvis kanske på grund av den genom inkallelserna minskade konkurrensen — skäligen kunde i skatt till staten avstå en del av denna merinkomst för att på så sätt kompensera den minskning av statens skatteinkomster, som en avkortning av värnskatten och eventuellt andra skatter kan väntas medföra.

Även andra spørsmål skulle i detta sammanhang kunna upptagas till behandling, t. ex. frågan om ett lönetillägg åt vissa grupper av inkallade, som fått fullgöra en särskilt långvarig militär tjänstgöring. Detta spørsmål torde emellertid handläggas i försvarsdepartementet och skall därför ej beröras i denna till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet riktade interpellation.

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spørsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 7, angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av krigsflygfält m. m.;

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett kronan tillhörigt markområde i Karlsborg;

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronan tillhöriga markområden i Hälsingborg;

nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av enligt lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter fattade beslut om försäljning av vissa för Bodens bys m. fl. skifteslag samfällda markområden m. m.;

nr 72, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för K. E. Nygren m. fl. från ersättningsskyldighet;

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldandet av vissa haverikostnader;

nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.;

nr 75, i anledning av väckta motioner om åtgärder för bekämpande av de reumatiska sjukdomarna i riket;

nr 76, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga fastigheter m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 77, i anledning av väckt motion om en elektrisk kabel till Gotland;

nr 78, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån för tillverkning av röntgenfilm m. m.;

nr 79, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående av vissa delar av kronan såsom danaarv efter Matilda Sofia Jonsson, född Andersson, från Grönahögs socken tillfallna medel;

nr 80, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av allmänna arvsfondens rätt till arv; samt

nr 81, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av telegrafverket m. m.;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 35, i anledning av väckt motion om förbättrade pensioner för vissa f. d. lärare vid folk- och småskolor;

nr 36, i anledning av väckt motion om årligt understöd till länsantikvarien E. Festin och hans hustru;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg å vissa från handelsflottans pensionsanstalt utgående pensioner; samt

nr 38, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om anslag till slutförande av arbetena med riksdagshusets ombyggnad;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 31, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om sterilisering, m. m. dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 32, i anledning av väckta motioner om viss ändring i lagen den 17 juni 1938 om avbrytande av havandeskap;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa fastigheter, som disponeras av veterinärinrättningen i Skara;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsbidrag för undersökning rörande reglering av vissa delar av Kalix älv i Norrbottens län;

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till svenska turistföreningen av visst område vid Västra Vålådalen i Jämtlands län;

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande ändring i förordningen den 29 juni 1917 (nr 420) angående förbud i vissa fall mot användande av vilseledande varubeteckningar vid handel med födoämnen; samt

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i grunderna för försäljning av kronoegendomar; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 7, i anledning av väckt motion angående inrättande av ett nordiskt institut med uppgift att fördjupa och stärka den nordiska samhörigheten.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.15 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 22 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Rosander* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 199, angående räntan å lån från egnahemslänefonden; och
nr 200, angående räntan å ogulden köpeskillning för viss kronoegendom.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 178, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till bidrag till jordbrukarungdomens förbund.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 197, angående viss ändring av villkoren för statsbidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 198, angående anslag till särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:
nr 217, av herr *Norman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.;
nr 218, av herr *Carlström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.; samt
nr 219, av herr *Björck* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till folkskoleväsendet m. m.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 7 och 68—81, bankoutskottets utlåtanden nr 35—38, första lagutskottets utlåtanden nr 31 och 32, jordbruksutskottets utlåtanden nr 25—29 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 7.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 199 och 200.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.07 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.